

bezpeky" [The Impact of Intellectualisation on the Economic Behaviour of Business Entities in the Context of Development of Organisational and Economic Security]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, no. 11 (2024).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15015044>

Tiurina, N. M., Nazarchuk, T. V., and Karvats, N. S. "Zhyttievyi tsykl orhanizatsii: sutnisni kharakterystyky, strukturyzatsiia ta metody otsiniuvannia" [Organization Life Cycle: Determination and Evaluation Problems]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho*

universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky», no. 2 (2020): 167-174.

DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2020-280-2-31>

Yakovlieva, T. I. "Upravlinnia personalom na pidpriemstvi na riznykh etapakh zhyttievoho tsyклу" [Personnel Management in the Enterprise at Different Stages of the Life Cycle]. *Menedzhment v Ukraini ta za kordonom*, vol. 14, no. 1 (2019): 61-67.

Науковий керівник – Титикало В. С., доктор економічних наук, професор кафедри економіки повітряного транспорту, Державний університет «Київський авіаційний інститут»

УДК 658.012.2:005.21

JEL: L20; M20

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-330-337>

СТРАТЕГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВА: ФАКТОРИ ВПЛИВУ, ТИПОЛОГІЯ ТА РОЛЬ АДАПТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

©2025 ЧЕРНИШЕНКО А. Г.

УДК 658.012.2:005.21

JEL: L20; M20

Чернишенко А. Г. Стратегізація економічної поведінки підприємства: фактори впливу, типологія та роль адаптивних механізмів у сучасних умовах господарювання

У сучасних умовах глобалізації, цифрової трансформації та структурних змін світової економіки стратегізація економічної поведінки підприємства постає як ключовий інструмент забезпечення його довгострокової конкурентоспроможності та стійкості. Поняття стратегізації передбачає не лише формальне визначення цілей і пріоритетів, але й побудову цілісної системи управління, яка синхронізує стратегічні орієнтири, адаптивні механізми та поточну господарську діяльність. У ринкових умовах, що характеризуються високою нестабільністю, динамікою технологічних змін і посиленням конкуренції, ефективне стратегічне управління набуває вирішального значення для забезпечення економічної безпеки та розвитку підприємства. Важливим аспектом стратегізації є врахування зовнішніх і внутрішніх факторів впливу. Зовнішнє середовище визначає макроекономічні, галузеві, соціально-політичні та технологічні рамки функціонування підприємства. До таких факторів належать загальний стан економіки, рівень державного регулювання, поведінка споживачів, інтенсивність конкуренції, інвестиційний клімат і швидкість технологічного оновлення. Внутрішні фактори формують ресурсний потенціал підприємства, визначають його гнучкість, адаптивність і здатність до інновацій. До ключових внутрішніх чинників відносять фінансову стійкість, матеріально-технічну базу, кадровий потенціал, організаційну структуру та маркетингову активність. Особливе місце у внутрішньому середовищі займає фінансова стратегія, яка визначає спроможність підприємства підтримувати стабільний розвиток навіть в умовах економічної кризи. Стратегічне фінансове планування охоплює оптимізацію витрат, розробку механізмів фінансового контролю, формування ефективних каналів взаємодії з інвесторами та кредиторами. Підприємства, що інтегрують фінансову стратегію в загальну бізнес-стратегію, мають значно вищі шанси на стале зростання та зміцнення ринкових позицій. Урахування взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів у процесі стратегізації дозволяє підприємству будувати гнучкі й адаптивні моделі поведінки. У цьому контексті актуальними стають концепції інтегрованого стратегічного управління, що поєднують аналіз середовища, оцінку ресурсного потенціалу, формування цілей і вибір інструментів їх досягнення. Практична реалізація таких підходів передбачає системний моніторинг факторів впливу, оцінювання ефективності стратегічних рішень та коригування дій відповідно до змін у середовищі.

Ключові слова: стратегізація економічної поведінки, адаптивні механізми, фінансова стратегія, кадровий потенціал, зовнішні фактори, внутрішні фактори, конкурентоспроможність, інноваційний розвиток, цифрова трансформація, стратегічне управління.

Рис.: 2. **Бібл.:** 17.

Чернишенко Антон Геннадійович – аспірант кафедри економіки Державного університету «Київський авіаційний інститут» (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03058, Україна)

E-mail: gennadiievich01011987@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1822-9642>

UDC 658.012.2:005.21

JEL: L20; M20

Chernyshenko A. H. Strategization of Economic Behavior of Enterprises: The Influencing Factors, Typology, and the Role of Adaptive Mechanisms in the Current Conditions of Economic Management

In the current context of globalization, digital transformation, and structural changes in the global economy, the strategizing of a company's economic behavior emerges as a key tool for ensuring its long-term competitiveness and resilience. The concept of strategizing involves not only the formal definition of goals and

priorities but also the development of an integrated management system that synchronizes strategic guidelines, adaptive mechanisms, and ongoing business activities. In market conditions characterized by high instability, technological change dynamics, and intensified competition, effective strategic management becomes a decisive factor in ensuring the economic security and development of the enterprise. An important aspect of strategizing is the consideration of external and internal influencing factors. The external environment defines the macroeconomic, industry-specific, sociopolitical, and technological framework within which the enterprise operates. Such factors include the general state of the economy, the level of government regulation, consumer behavior, the intensity of competition, the investment climate, and the pace of technological renewal. Internal factors shape the resource potential of the enterprise and determine its flexibility, adaptability, and capacity for innovation. The key internal factors include financial stability, material and technical resources, human capital, organizational structure, and marketing activity. A special place in the internal environment is occupied by the financial strategy, which determines the enterprise's ability to maintain stable development even during an economic crisis. Strategic financial planning covers cost optimization, the development of financial control mechanisms, and the creation of efficient channels of interaction with investors and creditors. Enterprises that integrate financial strategy into their overall business strategy have significantly higher chances of sustainable growth and strengthening market positions. Considering the interaction of external and internal factors in the strategizing process enables the enterprise to build flexible and adaptive behavior models. In this context, the conceptions of integrated strategic management become relevant, combining environmental analysis, resource potential assessment, goal setting, and the selection of tools for achieving them. The practical implementation of such approaches involves systematic monitoring of influencing factors, evaluation of strategic decision effectiveness, and adjustment of actions in response to changes in the environment.

Keywords: strategizing of economic behavior, adaptive mechanisms, financial strategy, human resources potential, external factors, internal factors, competitiveness, innovative development, digital transformation, strategic management.

Fig.: 2. Bibl.: 17.

Chernyshenko Anton H. – Postgraduate Student of the Department of Economics, State University "Kyiv Aviation Institute" (1 Liubomyra Husara Ave., Kyiv, 03058, Ukraine)

E-mail: gennadiievich01011987@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1822-9642>

Сучасний етап розвитку економіки характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими глобалізацією, швидким технологічним прогресом і зростанням нестабільності ринкового середовища. За таких умов підприємства стикаються з необхідністю не лише реагувати на зміни, а й передбачати їх, розробляючи гнучкі та адаптивні стратегії зростання. Одним із ключових інструментів досягнення цієї мети є стратегізація економічної поведінки, яка передбачає системне поєднання стратегічного бачення, аналітичного прогнозування та управлінських рішень, орієнтованих на довгостроковий результат. Стратегізація виступає процесом, що інтегрує визначення цілей, вибір шляхів їх досягнення, мобілізацію ресурсів та формування адаптивних механізмів реагування на зміни середовища. Вона ґрунтується на комплексному аналізі внутрішніх і зовнішніх чинників, які впливають на діяльність підприємства, та забезпечує синхронізацію його коротко- і довгострокових пріоритетів. У сучасних умовах, коли темпи змін у технологіях, поведінці споживачів та структурі ринків постійно зростають, стратегізація економічної поведінки набуває характеру безперервного та динамічного процесу.

Дослідження економічної поведінки підприємств у контексті стратегізації дозволяє не лише класифікувати основні типи поведінкових моделей, а й виявити механізми їх формування, трансформації та взаємодії. Особливу увагу при цьому доцільно приділяти змішаним моделям, які є найбільш адекватною відповіддю на сучасні виклики. Такі моделі поєднують елементи інноваційної та

адаптивної поведінки, що надає змогу одночасно управляти ризиками та реалізовувати потенціал зростання. Врахування фінансової та кадрової складових у процесі стратегізації має критичне значення, оскільки саме вони визначають здатність підприємства реалізовувати стратегічні ініціативи. Сучасна практика свідчить, що інтеграція цих елементів у загальну бізнес-стратегію підвищує стабільність і гнучкість організаційних структур. Таким чином, дослідження стратегізації економічної поведінки в умовах трансформаційних змін є актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки його результати можуть бути використані для розробки ефективних стратегій розвитку підприємств різних галузей.

Питання стратегізації економічної поведінки підприємства, зокрема щодо визначення та розкриття її сутності, типології факторів впливу та їх роль у інноваційному розвитку в контексті динамічних сучасних умов господарювання стало предметом досліджень українських учених: Ареф'єва О. В., Годун В. І. [2], Бикова А., Гуменюк Є., Мержев Д. [3], Каличева Н. Є., Чорнобровка І. В. [5], Пілецька С. Т., Ануфрієва М. О. [9], Проценко В. М. [10], Цапенко В. Ю. [12], Arefiev S., Filippov V., Shepelenko S., Zabashtanskyi M., Chorna T., Yevtushenko Y. [14].

Вагомий внесок у вирішення цієї проблеми зробили такі вчені, як Ареф'єв С. О., Васюткіна Н. В., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. [1], Бланк І. А. [4], Мочерний С. В. [6], Педченко Н. С., Шимановська-Діанич Л. М., Гусаковська Т. О., Рибалко-Рак Л. А.,

Кужель Н. А. [7], Пілецька С. Т., Ареф'єв С. О., Коритко Т. Ю. [8], Хаустова В. Є., Дороніна М. С. [11], Antonenko K., Mozharskyi B., Chernyaha L., Zelinskyi Y.-V., Bavyko O. [13], Arefiev S., Nemashkalo K. [15], Khanin S., Dergaliuk M., Arefieva O., Murashko M., Nusinova O. [17]. Їхній доробок свідчить, що типологія економічної поведінки підприємства формується на перетині його стратегічних орієнтирів та здатності адаптуватися до змінних умов зовнішнього та внутрішнього середовища.

Разом із тим, класичні моделі поведінки (адаптивна, інноваційна, конкурентна, консервативна, експансіоністська) у сучасному бізнес-середовищі доповнюються змішаними моделями, які комбінують характеристики різних типів. Це зумовлено необхідністю одночасного реагування на ризики та використання можливостей, що виникають внаслідок трансформаційних процесів. Наприклад, підприємство може реалізовувати інноваційні рішення у виробництві, зберігаючи при цьому консервативну фінансову політику для зниження ризиків у періоди економічної турбулентності. Подібна багатовимірність вимагає від менеджменту постійного оновлення підходів до стратегізації та системного перегляду її інструментарію.

Стратегізація економічної поведінки підприємства є важливим інструментом забезпечення його довгострокової конкурентоспроможності та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. У сучасних умовах глобалізації, структурних трансформацій економіки та зростаючої нестабільності ринків стратегізація стає необхідним елементом управління, який визначає напрями розвитку підприємства, механізми прийняття рішень та підходи до організації господарської діяльності. Підприємства, що розробляють ефективні стратегічні підходи, здатні не лише адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, але й використовувати їх як можливості для зростання та розширення ринкових позицій. В умовах жорсткої конкуренції, швидких технологічних змін і високого рівня економічної нестабільності стратегічне управління є визначальним фактором забезпечення довгострокової стійкості бізнесу.

Типологія економічної поведінки підприємства формується на перетині стратегічних орієнтирів та адаптивних механізмів реагування на змінні зовнішні та внутрішні умови. Згідно з позицією С. В. Мочерного, економічна поведінка підприємств залежить від сукупності цілей, ресурсних обмежень, очікувань і мотивацій, а також типу взаємодії із зовнішнім середовищем [6, с. 247]. Вчені виділяють кілька основних типів економічної поведінки підприємства: адаптивну, інноваційну,

конкурентну, консервативну, експансіоністську. Наприклад, адаптивна поведінка проявляється у прагненні підприємства знизити ризики та зберегти стабільність, тоді як інноваційна – у перевазі високоризикових, але потенційно прибуткових стратегій. Тип поведінки впливає на обрані стратегічні інструменти, ритм змін в організації, управлінські рішення та способи взаємодії з ринковим середовищем. «Економічна поведінка підприємства в умовах невизначеності виступає у двох формах: адаптації підприємства до середовища і впливу на середовище з метою її зміни. Така поведінка охоплює не тільки реакції підприємства на зміни після того, як вони відбулися, а й всі дії стратегічного характеру, які запобігають зміні зовнішнього та внутрішнього ризикового середовища, що покращує довгострокову ринкову позицію підприємства» [10, с. 183].

Особливістю сучасного етапу є поява змішаних моделей поведінки, які поєднують елементи різних типів у відповідь на динамічне зовнішнє середовище, цифрову трансформацію та потребу в гнучкості. Так, підприємства можуть демонструвати одночасно інноваційну поведінку у сфері виробництва та консервативну – у фінансовій політиці. Це свідчить про потребу в постійному перегляді типології відповідно до змін середовища, що робить стратегізацію поведінки складним, багатовимірним процесом.

Вчені-економісти досить жваво досліджують економічну поведінку підприємства. Так, В. Ю. Цапенко зазначає, що «економічна поведінка формується за такої послідовності, як: стратегія підприємства, стратегічна поведінка підприємства та економічна поведінка підприємства» [12, с. 315].

Формування та реалізація стратегій розвитку підприємства залежить від численних зовнішніх і внутрішніх факторів, що визначають його здатність адаптуватися до змін у ринковому середовищі, підвищувати свою конкурентоспроможність та забезпечувати стійкий економічний розвиток. Врахування цих факторів є ключовим у процесі стратегічного управління, оскільки вони формують потенціал підприємства, його обмеження, можливості та ризики. Ефективна стратегізація передбачає детальний аналіз чинників впливу, їх динаміку та взаємозв'язки. Важливе місце в даному контексті займає стратегічна комунікація, яка «повинна відповідати характеру організаційної комунікації в цілому та визначається як цілеспрямоване використання комунікації організацією для виконання своєї місії. При цьому стратегічні комунікації – це процес, який включає не тільки комунікаторів, але і стейкхолдерів з інших сфер діяльності організації» [7, с. 27].

Оскільки підприємство функціонує у складній системі економічних, соціальних, технологічних і політичних відносин, його стратегічні рішення не можуть бути ізольованими від загального середовища. Звичайно, умовно всі фактори впливу можна поділити на зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори визначають макроекономічний, галузевий і соціально-політичний контекст, у якому діє підприємство, і включають загальні економічні умови, рівень державного регулювання, конкурентне середовище, технологічні тенденції та поведінку споживачів. Внутрішні фактори, своєю чергою, визначають ресурсний потенціал підприємства, його фінансову стійкість, кадровий потенціал, організаційну структуру та рівень технологічного розвитку (рис. 1).

Розглядаючи внутрішні фактори впливу на стратегізацію економічної поведінки підприємства, варто зазначити, що багато вчених поділяють їх на мікрокомпонентні. На нашу думку, такий підхід є не досить доцільним у нашому дослідженні. Так, ми вважаємо, що формування стратегічних напрямів розвитку підприємства вимагає комплексного групування. Вибір конкретного набору факторів внутрішнього середовища ґрунтується на системному підході до стратегічного управління, згідно з яким внутрішнє середовище підприємства визначає його здатність до адаптації, інноваційного розвитку та підтримки конкурентних переваг. Аналіз наукових джерел та емпіричних досліджень свідчить про те, що основними детермінантами стратегічної ефективності підприємства є фінансова стійкість, матеріально-технічна база, організаційна структура, кадровий потенціал і маркетингова активність. Саме ці чинники забезпечують можливість реалізації будь-якої стратегії, незалежно від типу ринкового середовища та галузевої специфіки (рис. 2).

Фінансова стратегія є визначальним чинником конкурентоспроможності підприємства, оскільки вона впливає на його здатність підтримувати стабільний розвиток навіть в умовах кризи. Залежно від обраного стратегічного підходу підприємство може формувати свою політику управління витратами, визначати механізми фінансового контролю та розробляти ефективні механізми взаємодії з інвесторами та кредиторами. «Проактивне управління ризиками, що включає в себе регулярний фінансовий моніторинг, аналіз ринкових трендів та оцінку впливу цифрових технологій на бізнес-процеси, є ключовим фактором запобігання банкрутству. Застосування сучасних аналітичних інструментів та моделей прогнозування дозволяє виявляти потенційні проблеми на ранніх стадіях та розробляти ефективні стратегії їх усунення» [8, с. 5]. Сучасні тенденції розвитку бізнесу свідчать про те, що

підприємства, які приділяють увагу стратегічному фінансовому плануванню, мають значно вищі шанси на успішну адаптацію до змін ринкового середовища. Таким чином, фінансова стратегія має бути інтегрованою в загальну бізнес-стратегію підприємства, забезпечуючи його сталий розвиток і максимізацію прибутковості.

Кадровий потенціал є одним із базових елементів стратегічного забезпечення розвитку підприємства, оскільки саме від професіоналізму, мотивації та адаптивних здібностей персоналу залежить здатність підприємства реалізовувати складні трансформаційні процеси. У сучасних умовах цифровізації, інтелектуалізації та глобальної конкуренції людський капітал перетворюється на ключовий ресурс, що визначає довгострокову конкурентоспроможність підприємства. Як зазначає І. Г. Бланк, «стратегічний кадровий потенціал – це не лише сукупність знань і навичок працівників, а й здатність організації до створення умов для безперервного розвитку людських ресурсів відповідно до стратегічних орієнтирів» [4, с. 219].

На думку Хаустової В. Є. і Дороніної М. С., «усі елементи системи управління кадровим потенціалом на будь-якому рівні можна умовно розділити на 3 блоки: 1) технології формування персоналу, до яких відносяться планування кадрів, визначення потреби в спеціалістах, відбір, прийом, звільнення, а також сюди включають інколи адаптацію працівників; 2) технології розвитку персоналу, що об'єднують навчання, кар'єру і формування кадрового резерву; 3) технології раціонального використання персоналу, що включають оцінку, мотивацію, нормування праці» [11, с. 201].

Підприємства, які активно інвестують у розвиток персоналу, зокрема через навчання, підвищення кваліфікації, внутрішнє наставництво, формують більш стійкі до змін організаційні структури та краще справляються з викликами зовнішнього середовища. Формування стратегічної моделі управління персоналом передбачає виявлення кадрових резервів, побудову системи мотивації, розвиток корпоративної культури та формування інтелектуального середовища. Також «важелі економічної стійкості підприємства поєднують складові різної етимології, це можуть бути елементи внутрішньої підсистеми (фінансової, виробничої, кадрової, інформаційної, організаційної, маркетингової), а також зовнішньої підсистеми (стейкхолдерів, інституційного базису).

На наш погляд, ключовим фактором перетворення інноваційних процесів на фактор забезпечення економічного зростання на макроекономічному рівні та стійкого ринкового становища для

Рис. 1. Класифікація основних зовнішніх факторів впливу на стратегізацію економічної поведінки підприємства

підприємств виступає сформована інституційна структура» [1, с. 299]. Згідно з результатами досліджень, підприємства з високим рівнем інвестицій у людський капітал демонструють вищу продуктивність, кращу якість управлінських рішень та вищу інноваційну активність. Особливої актуальності набуває адаптація персоналу до умов цифрової економіки.

Необхідність володіння цифровими компетенціями, здатність працювати в умовах високої інформаційної складності та багатозадачності висувають нові вимоги до систем професійної підготовки. На підприємствах повинні функціонувати внутрішні освітні платформи, цифрові тренінгові системи, інструменти персоналізованого навчання та оцінювання ефективності

знань. Таким чином, кадровий потенціал є не сталим показником, а динамічною змінною, яка потребує стратегічного управління.

Крім того, зростає значення таких характеристик персоналу, як емоційний інтелект, здатність до командної роботи, гнучкість і проактивність. Успішна реалізація стратегічних цілей вимагає від керівництва підприємств створення умов для формування лояльного, мотивованого та готового до змін персоналу, який розділяє цінності організації та бачення її майбутнього.

На нашу думку, ефективна стратегія розвитку підприємства має бути тісно пов'язана з кадровою стратегією, що передбачає не лише кількісне забезпечення персоналом, а й формування системи управління знаннями, підтримки талантів та розвиток управлінських компетенцій.

Рис. 2. Набір факторів внутрішнього середовища формування стратегічних напрямів розвитку підприємства

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило встановити, що стратегізація економічної поведінки підприємства є не лише інструментом реагування на виклики зовнішнього середовища, а й важливим механізмом формування довгострокових конкурентних переваг. Її зміст полягає в цілеспрямованому поєднанні стратегічних орієнтирів із адаптивними механізмами, що забезпечує підприємству можливість не лише зберігати стійкість у періоди нестабільності, а й використовувати зміни як джерело зростання. У сучасних умовах динамічного розвитку технологій, глобалізації та структурних трансформацій економіки зростає значення змішаних моделей поведінки, які комбінують елементи ін-

новаційного та адаптивного підходів і дають змогу одночасно управляти ризиками та реалізовувати нові можливості.

Результати аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на стратегізацію показують, що інтеграція фінансової та кадрової стратегій у загальну бізнес-стратегію є визначальною умовою забезпечення гнучкості та конкурентоспроможності підприємства. Фінансова стійкість, ефективна організаційна структура, розвинена матеріально-технічна база, кадровий потенціал і маркетингова активність формують фундамент, на якому можливе втілення будь-якої стратегічної моделі. Водночас успішність реалізації стратегічних рішень значною мірою залежить від здатності підприємства ство-

рювати внутрішнє інтелектуальне середовище, у якому розвиток людського капіталу виступає пріоритетом і відповідає вимогам цифрової економіки.

Таким чином, стратегізація економічної поведінки підприємства в сучасних умовах має розглядатися як безперервний процес, що інтегрує системний аналіз середовища, адаптивне планування, розвиток кадрового потенціалу та фінансову стабільність. Її ефективність визначається здатністю менеджменту підтримувати баланс між довгостроковими цілями та оперативними завданнями, зберігаючи гнучкість і здатність до інновацій, що в кінцевому підсумку забезпечує стійке зростання та посилення ринкових позицій підприємства. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ареф'єв С. О., Васюткіна Н. В., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування організаційно-економічного механізму підвищення економічної стійкості підприємства в питаннях управління об'єктами інтелектуальної власності. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 1. С. 296–301.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-50>
2. Ареф'єва О. В., Годун В. І. Стратегізація підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 23.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-113>
3. Бикова А., Гуменюк Є., Мержев Д. Особливості формування економічної поведінки організації у сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 65.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-110>
4. Бланк І. А. Управління персоналом підприємства: навч. посіб. Київ: НІКА-Центр, 2021. 440 с.
5. Каличева Н. Є., Чорнобровка І. В. Вплив ощадливого виробництва на економічну поведінку підприємств в сучасних умовах господарювання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 74. С. 76–83.
DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.74.280862>
6. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: у 3 т. Київ: Академія, 2000. Т. 1. 544 с.
7. Педченко Н. С., Шимановська-Діанич Л. М., Гусаковська Т. О. та ін. Стратегічні комунікації в системі управління підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2022. Вип. 2. С. 26–30.
DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-2-4>
8. Пілецька С. Т., Ареф'єв С. О., Коритько Т. Ю. Проактивність підприємств на різних стадіях розвитку при діджиталізації економіки як основи запобігання банкрутства. *Управління економікою: теорія та практика*. Чумаченківські читання, 2024. С. 3–13.
DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2024.3-12>

9. Пілецька С. Т., Ануфрієва М. О. Формування конкурентної стратегії підприємства в умовах економіки знань: теоретичний підхід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 9/2. С. 37–40.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35>
10. Проценко В. М. Формування економічної поведінки підприємств під впливом внутрішнього та зовнішнього ризикового середовища. *Економічний вісник*. 2019. № 3. С. 181–186.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/67.181>
11. Хаустова В. Є., Дороніна М. С. Формування кадрового потенціалу в системі управління персоналом підприємства. *Проблеми економіки*. 2024. № 2. С. 198–204.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-198-204>
12. Цапенко В. Ю. Економічна поведінка підприємств як основа для прийняття управлінських рішень. *Бізнес Інформ*. 2014. № 11. С. 313–317. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-11_0-pages-313_317.pdf
13. Antonenko K., Mozharskyi B., Chernyaha L. et al. Analysis of the Impact of Economic Initiatives on Business in Europe and Ukraine: Opportunities and Challenges. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*. 2024. Vol. 22. Iss. 2. P. 10440–10451.
DOI: <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.00789>
14. Arefiev S., Filippov V., Shepelenko S. et al. Organizational and economic principles of activation of the attraction of investment resources in the development of economic systems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2024. Vol. 46. Iss. 2. P. 131–138.
DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14>
15. Arefiev S., Nemashkalo K. Prospects of leadership style formation regarding Generation Z. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 3. С. 131–136.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-19>
16. Arefieva O., Arefiev S. Impact of the change of generations of personnel on an organizational culture of a company. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-57>
17. Khanin S., Dergaliuk M., Arefieva O. et al. Organizational-Economic Mechanism of Providing Sustainability of the Region's Development Based on the Impact of the Potential-Forming Space in the Conditions of the Creative Economy Formation. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 2. P. 348–356. URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202202/20220244.pdf

REFERENCES

- Antonenko, K. et al. "Analysis of the Impact of Economic Initiatives on Business in Europe and Ukraine: Opportunities and Challenges". *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, vol. 22, no. 2 (2024): 10440-10451.
DOI: <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.00789>

- Arefiev, S. et al. "Organizational and economic principles of activation of the attraction of investment resources in the development of economic systems". *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 46, no. 2 (2024): 131-138.
DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14>
- Arefiev, S. O. et al. "Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu pidvyshchennia ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva v pytanniakh upravlinnia ob'ektyamy intelektualnoi vlasnosti" [Formation of an Organizational and Economic Mechanism for Increasing the Economic Stability of an Enterprise in the Management of Intellectual Property Objects]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 9, no. 1 (2024): 296-301.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-50>
- Arefiev, S., and Nemashkalo, K. "Prospects of leadership style formation regarding Generation Z". *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 8, no. 3 (2023): 131-136.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-19>
- Arefieva, O. V., and Hodun, V. I. "Stratehizatsiia pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva na rynku transportnykh posluh" [Strategy of Increasing the Competitiveness of the Enterprise in the Market of Transportation Services]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 23 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-113>
- Arefieva, O., and Arefiev, S. "Impact of the change of generations of personnel on an organizational culture of a company". *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 52 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-57>
- Blank, I. A. *Upravlinnia personalom pidpriemstva* [Enterprise Personnel Management]. Kyiv: NIKA-Tsentr, 2021.
- Bykova, A., Humeniuk, Ye., and Merzhev, D. "Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoi povedinky orhanizatsii u suchasnykh umovakh" [Peculiarities of the Formation of the Economic Behavior of an Organization in Modern Conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 65 (2024).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-110>
- Kalycheva, N. Ye., and Chornobrovka, I. V. "Vplyv oshchadlyvoho vyrobnytstva na ekonomichnu povedinku pidpriemstv v suchasnykh umovakh hospodariuvannia" [Influence of Lean Production on the Economic Behavior of Enterprises in Modern Business Conditions]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 74 (2021): 76-83.
DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.74.280862>
- Khanin, S. et al. "Organizational-Economic Mechanism of Providing Sustainability of the Region's Development Based on the Impact of the Potential-Forming Space in the Conditions of the Creative Economy Formation". *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. http://paper.ijcsns.org/07_book/202202/20220244.pdf
- Khaustova, V. Ye., and Doronina, M. S. "Formuvannia kadrovoho potentsialu v systemi upravlinnia personalom pidpriemstva" [Formation of Human Resources in the Personnel Management System of the Enterprise]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2024): 198-204.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-198-204>
- Mochernyi, S. V. *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia], vol. 1. Kyiv: Akademiia, 2000.
- Pedchenko, N. S. et al. "Stratehichni komunikatsii v systemi upravlinnia pidpriemstva" [Strategic Communications in the Enterprise Management System]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 2 (2022): 26-30.
DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-2-4>
- Piletska, S. T., and Anufriieva, M. O. "Formuvannia konkurentnoi stratehii pidpriemstva v umovakh ekonomiky znan: teoretychnyi pidkhid" [Formation of the Competitive Strategy of the Enterprise in Conditions of the Knowledge Economy: Theoretical Approach]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 9/2 (2022): 37-40.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35>
- Piletska, S. T., Arefiev, S. O., and Korytko, T. Yu. "Proaktivnist pidpriemstv na riznykh stadiiakh rozvytku pry didzhitalizatsii ekonomiky yak osnovy zapobihannia bankrutstva" [Proactivity of Enterprises at Different Stages of Development in the Digitalization of the Economy as a Basis for Bankruptcy Prevention]. *Upravlinnia ekonomikoju: teoriia ta praktyka. Chumachenkivski chytannia* (2024): 3-13. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2024.3-12>
- Protsenko, V. M. "Formuvannia ekonomichnoi povedinky pidpriemstv pid vplyvom vnutrishnoho ta zovnishnoho ryzykovoho seredovyscha" [Formation of Economic Behavior of an Enterprise under the Influence of Internal and External Risk Environment]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 3 (2019): 181-186.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/67.181>
- Tsapenko, V. Yu. "Ekonomichna povedinka pidpriemstv yak osnova dlia pryiniattia upravlinskykh rishen" [Economic Behavior of Enterprises as the Basis for Managerial Decision-Making]. *Biznes Inform.* 2014. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-11_0-pages-313_317.pdf

Науковий керівник – Ареф'єва О. В.,
доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки повітряного транспорту,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»